

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 2(10) сәуір-маусым 2017

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
электрондық ғылыми
журнал

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А.Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төлєнова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,

г. Алматы,

ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA) , A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website:<https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

FTAXP / MPHTI / IRSTI 03.20.

«МОҢҒОЛ ҚҰПИЯ ШЕЖІРЕСІ» ЖАЗЫЛҒАН УАҚЫТЫ ЖАЙЛЫ ҒАЛЫМДАРДЫҢ ШІКІР ТАЛАСТАРЫ

Калемшариев Е.

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты (Алматы қ., Қазақстан) 2 курс магистранты

Аңдатпа. Мақалада «Моңғол құпия шежіресінің» жазылған нақты уақыты жайлы шетелдік Қытай, Корея, Ресей, Жапон т.б. шетелдік ғалымдардың 1901-2007 жылдар аралығындағы зерттеулері, болжамдары және алуан түрлі пікірлеріне назар аударылған.

Тақырыпқа байланысты зерттеу жүргізген ғалымдардың ішінде Австралиялық ұлттық университетінің профессоры Игорь де Рахевильц және Индиана университетінің доценті, Орталық Азия зерттеулері Адьюнкт доценті Кристофер П. Этфуудтың көлемді жұмысы қарастырылған.

Түйін сөздер: Моңғолдың құпия шежіресі, Жазба мұра, Шыңғысхан, Игорь де Рахевильц, моңғолдар.

ТЕОРИЙ УЧЁНЫХ О ВРЕМЕНИ СОСТОВЛЕНИЯ «СОКРОВЕННОГО СКАЗАНИЯ МОНГОЛОВ»

Калемшариев Е.

Институт истории и этнологии им. Ч.Ч. Валиханова (г. Алматы, Казахстан) магистрант 2 курса

Аннотация. В статье рассматриваются все основные теории и догадки начиная с 1901 до 2007 года учёных с Запада, Китая, Кореи, России, Японии и других стран о времени составления «Сокровенного сказания Монголов».

В особенности рассмотрены работы учёных по этому вопросу, в том числе Игорь де Рахевильц знаменитый монголист и синолог. Один из крупнейших специалистов по монгольской средневековой литературе и филологии, автор фундаментального комментированного перевода Сокровенного сказания монголов на английский язык. Профессор Австралийского национального университета, вице-президент конгресса монголистов, и Кристофер П. Этфууда доцента Индианского Университета.

Ключевые слова: Сокровенное сказание монголов, Историографический памятник, Монголы, Игорь де Рахевильц, Чингисхан.

SCIENTISTS THEORIES ON THE TIME OF COMPOSITION OF THE "SECRET HISTORY OF MONGOLS"

Kalemshariv Y.

Institute of History and Ethnoogy named after Ch.Ch. Valikhanov,(Almaty, Kazakhstan)2-nd year Master's Student

Abstract. The article examines all the basic theories and thoughts from 1901 to 2007 by scientists from the West, China, Korea, Russia, Japan and other countries about the time of compiling the "Secret History of the Mongols".

In particular, the work of scientists on this issue, including Igor de Rachevitz, the famous Mongolian and Sinologist, is considered. One of the largest specialists in Mongolian medieval literature and philology, the author of the fundamental commentary translation of the Secret History of the Mongols into English. Professor of the Australian National University, Vice President of the Mongolian Congress and Christopher P. Etfuud, Associate Professor of the Indian University.

Keywords: The secret legend of the Mongols, Historiography pamyatnik, Mongols, Igor de Rachevitz, Genghis Khan.

Кіріспе

«Моңғол құпия шежіресі» кейде «Юан Чао Би Ши» - Юан патшалығының құпия шежіресі – атты жазба мұрасының нақты жазылу уақыты жайлы әлі күнге дейін пікір таластар жалғасуда. Ғалымдар бұл мәселе жайлы негізгі ой пікірлері және болжамдарының көбінің бастауы төмендегі 282 тараушаға негізделген.

«282. Үлкен құрылтай болған *тышқан жылдың* тамыл-жыған (тамыз) айында Керліннің Көде аралының Долон бұлтығы мен Сілкінсек екеуінің арасында хаған ордасы қонып жатқанда тәмәданды» [1, 206б.].

«282. Их хуралдаан болж, *хулгана жилийн хуран (долдугаар) сард* Хэрлэний Хөдөө арлын Долоон болдог, Шилхинцэг хоёрын завсар хаан орд бууж байхад бичиж төгсгөв» [2. 254б].

«282. [We] *finished writing* [this History] at the time of the Great Assembly, *in the Year of the Rat* and the Month of the Roebuck, when the palaces were being set up at Dolo'anboldaq of Köde'earal on the Kelüren [River] between two [places called] Shilginchek» [3, 279б].

Түркілердің күнтізбесіндегі 12 мүшел жыл есебі бойынша тышқан жылы дегеніміз 1228, 1240, 1252 және 1264 жыл. Осы жылдарға байланысты көптеген болжамдар және пікір таластардың негізгілеріне тоқтайық.

1228 - тышқан жылы. Шыңғыс хан 1227 жылы қайтыс болғаннан кейін 1229 жылы ұлы құрылтайда Үгедей хан таққа отырған. Ұлы құрылтай Керулен өзеніндегі «Хөдөө» деген аралында орын алған, осыған негізделе, Дин Цянь 1901 жылы сол кезде жазылған деген пікірді айтқанымен алғаш рет ғылыми талқылауға Уэмура Сейджи әкелген. Дин Цянь пікірінше «МҚШ» авторы, Үгедей таққа отырған кезеңдегі оқиғаларды жазғанда тараушадағы уақытты түзетуді ұмытып кеткен. Осы болжамды қолдаушылар Игорь де Рахевильц, Герхард Дорфер, Пол Ратченевский т.б. себебі ұлы құрылтай сол кезде шынымен орын алғаны жайлы жазбаша дәлелдер болған.

1240 - тышқан жылы. Бұл Үгедей дүниеден озар алдындағы жыл (11 желтоқсан 1241 жылы). Моңғол құпия шежіресінің 269–281 тараушалыры Үгедей хан жайлы жазылған. Осыған негізделе 1240 жылы жазылған деген болжамға жалпылай Қытай, Жапон, Орыс, Моңғол және Батыс ғалымдары қосылады. Зерттеушілердің көбісі соңғы тараушадағы уақыт «МҚШ» толығымен байланысты деп қарастырады. Бірақта Нака Мичио және Ишиама Джунтаро ойы бойынша кітаптің алғашқы 10 бөлімі Шыңғыс хан кезінде жазылған ал қалған Үгедей хан жайлы жазылған екі бөлім, кейінен 1240 жылы қосқан деген пікір келтіреді. Игорь де Рахевильц 1965 жылы жазған мақаласында «Шыңғысхан жайлы жазылған он бөлім (1–268 тараушалар) және Үгедей жайлы жазылған екі бөлім (269–281 тараушалардың) арасындағы стилистикалық өзгешілікті білікті лингвист салыстырмалы стилистикалық талдау жасаса көптеген сұрақтарға жауап табылады» [4, 205 б.].

1252 - тышқан жылы. Француз ғалымы Рене Груссе 1941 жылы жоғарыда көрсетілген болжамдарға қарсы шығады. Рененің пікірінше 255-ші тараушада Шыңғыс ханның төртінші ұлы Төленің ұрпағы таққа иелік ету тиісті екенін меңзеп жазған, Мөңке 1251 жылы таққа отырған. Сонымен қоса 281 тарауша Үгедей ханның соңғы сөздері ретінде оқылатынын айтқан. Груссенің болжамы Пеллиоттың назарын аударған дегеніменде өзінің 1240 - тышқан жылы деген ойын өзгертпеді. Себептері: 1) Төле ұрпағының ниеті Үгедей 1241-ші жылы қайтыс болмас бұрын белгілі болған; 2) «Юань-шида» 1240 және 1252 жылдарында Керулен өзені маңында Ұлы құрылтай болғаны жайлы деректер жоқ. Индиана университеті профессоры Кристофер П. Этвуд өзінің 2007 жылы жазған өте көлемді мақаласында, көптеген жылдар бойы жиналған ақпараттарды зерттей, «МҚШ» талдау жасай келе 1250 жылдан кейін жазылған деген қортындыға келген [5, 436.].

1264 - тышқан жылы. 1951-ші жылы профессор Уиллиам Хунг Моңғол құпия шежіресі жайлы маңызды еңбек жарыққа шығарды. Бұл еңбекте бұрынғы болжадамдарды қарастыра келе жаңа ойға келген. Хунг француз ғалымы Груссенің 255 және 281-ші тараушаларға негізделген болжамына келіседі. Бірақта Хунгтың пікірінше соңғы тараудағы тышқан жылы - 1264 жыл деген өз болжамын 247-ші тараудағы географиялық атауға сүйене келе жазған. Бұл тарауда, «Сюнь-де-фу» деген географиялық атау екі рет қолданылған. Хунг айтуынша бұл географиялық атау «Хцуан-те Чоу» деген атпен Қытай Моңғолдар билігі астына көшпес бұрын аталған және кейінде осылай аталғаны және тек 1263 жылы 7-ші қыркүйектен бастап «Сюнь-де-фу» болып аты өзгертілген жайлы құжаттарда бар. Осы дәлелдерге негізделе келе Хунг Моңғол құпия шежіресі 1964-ші жылы жазылғанына сенімді. Хунгтың теориясы Антуан Мостертте «МҚШ» шыныменде 1964-ші жылы жазылған болса Үгедей хан қайтыс болғаннан тыс көптеген маңызды оқиғаларды неге жазбаған деген сұрақтарды тудырған. Б. И. Понкратовтың ойыда осы.

Кейінгі жылдары Хунгтың интерпретациясын қолдайтын жаңа зерттеулер пайда болды. Мәселен Артур Уайлей және доктор Гари Ледиардтың 1960 және 1964-ші жылы жазған мақалалары. Бұл мақалада Уайлей бұрын жазылған Нака Мичионың 274-ші тарауға байланысты байқауларына назар аударған. Осы тарау Кореяда тек 1258-ші жылы орын алған Моңғол әскерлерінің әрекеті жазылған. Нака кейінен бұл тараудағы ақпарат күмән тудыратынын жазған. Уайлей болса «МҚШ» XIII ғасырдың ортасында жазылған деген ойға тоқтаған. Г. Ледиард 274-ші тараушаға негізделе 1258-ші жылдан бұрын жазылған деген ойға келген және ең ерте дегенде 1964-ші жыл жазылған болу мүмкін деген пікірге қосылған.

Профессор Л. Легетидің «МҚШ» Венгр тіліндегі аудармасы 1962-ші жылы Уайлейдің мақаласынан кейін, Гари Ледиардтың зерттеуінен бұрын жарық көрген. Легетиге Уайлейдің мақаласы қол жетімді болғанымен, ол мақала ішіндегі Наканың пайымдаулары мен тұжырымдарымен Легети таныспағанын байқаңыз. Ол Мостерттің, Хунгтың пікіріне байланысты айтылған сөздеріне келіседі және соңғы тараудағы, тышқан жылы 1264-ші жыл болуы мүмкін емес, о құрылтай болған жайлы ешқандай ақпараттың жоқтығы дәлел деген. Дегеніменде, Груссеткеде қосылады, себебі кейбір ақпарат алдын ала жазылғанына қарай кейінгі жаңа нұсқасына қосылған. Легети ойынша «МҚШ» бүгінгі бізге жеткен нұсқасы Мүңке ханның таққа отырғанға дейінгі Шыңғыс ханның ежелгі өмір баянымен бірге сақталған. Сол себепті кітаптың толық нұсқасы 1252-ші жылы жазылып аяқталған, ежелгі нұсқасы 1228-ші жыл жазылған. Наканың маңызды байқауына Легети назар аудармай, 1264-ші жылды назарынан тыс қалдырғандықтан, болжамын қабылдау қиынға соғады. Қазіргі кезде Корея жайлы 274-ші тараушада жазылған ақпаратқа негізделе келе 1264-ші тышқан жыл ең үйлесімді. Дегеніменде бұл жылдың үйлесімділігіне байланысты сұрақтар туындайды.

Хунгтың теориясы жайлы айтқан Мостерттің сыны – «МҚШ» 1264-ші жылы жазылған болса Үгедей ханның өлімі неге жазылмаған?

Неге бұл еңбектің аты қарапайым түрде «Шыңғыс ханның ата тегі» тек кітаптің басына үйлесімді қойылған?

Хөдөө аралда ұлы құрылтай болған болса неге «Юань-шида» ешқандай ақпарат жазылмаған?

Ледиард бірінші сұрақтың жауабын беруге тырысқан. Мостерттің сынына жауабы: «МҚШ» жазған автор тек Шыңғыс хан кезеңін жазып Үгедей хан билік еткен кезеңімен аяқтағандықтан оның өлімі жайлы жазудың қажеті болмаған. Оған қоса автор әдейі өлім жайлы жазбаған болу мүмкін. «Sheng-wu ch'in-cheng lu» (Данышпан әскери императордың жеке науқандары жазбасы) атты еңбекте Шыңғыс хан өлімі жайлы ақпарат өшірілген, тек Үгедей хан таққа отыру жайлы жазбаның басында меңзеп жазған. Шыңғыс ханның өлімі жайлы тікелей жазу және айтуға тыйым салынған секілді, Үгедей ханның өлімі жазылмаған болу әбден мүмкін. Атақты моңғол танушы және синолог Профессор Игорь де Рахевильц Ледиардтың тұжырымына келіспеген. Игорь де Рахевильц мақаласында «Шыңғыс ханның өлімі табу болғанына еш қандай күмән жоқ, сол себепті Моңғол құпия шежіресінде 268-ші тарауда тарауда қайтыс болды дегеннің орнына «тэнгэрт халив» – тәңірге көтерілді, деген эвфемизм қолданылған. Егерде Үгедейдің өлімі табу болған болса біз сол секілді Үгедейдің қайтыс болуы жайлы Шыңғыс ханға байланысты жазылғандай оқушы едік. Ледиардтың жазғанындай автор Үгедей билік құрған кезінде кітапті аяқтаған болса оған дәлеле ретінде «Sheng-wu ch'in-cheng lu» (Данышпан әскери императордың жеке науқандарының жазбасы) – на сүйенуге келмейді» [4, 192б.].

Кітаптың аты жайлы мәселені шешу үшін Ишиама Джунтаро жаңа теория айтады. «Cinggis Qa 'an hujaur» (Шыңғыс ханның ата тегі) – кітаптің алғашқы он бөлімінің аты, ал қалған екі бөлімі болса Үгедей хан жайлы кейінірек қосылған деген. Хунг болса кітаптің соңғы екі бөлімі Шыңғыс хан жайлы ақпараттың жалғасы деп сын айтқан. Шыныменде кітаптің бөлімдерге бөлінуі кейінірек Мин әулеті кезіндегі редакторлар жасаған және оның алғашқы түп нұсқаға ешқандай байланысы жоқ. Осы себеті Ишиама болжамы жоққа шығарылды бірақта кітаптің аты жайлы мәселе әлі шешімі табылмаған.

Жоғарыдағы екі сұрақ маңызды болғанымен негізгі емес. Моңғолдардың он үшінші ғасырдағы дәстүрі бойынша ең маңызды іш шара, ұлы құрылтай болған жайлы «Юань – шидан» басқа ешқандай еңбектерде жазылмаған. Осыған негізделе Пеллионың Груссеттің тезисіне, Легеттидің Хунқа қарсы айтқан сынына негіз. 1264-ші тышқан жылы ұлы құрылтай болмағанына басты дәлел өте мұқият ақпараттар жазылған Құбылай ханның жазбаларында ешқандай ақпарат болмағанында. Оған қоса ұлы құрылтай Хөдөө аралда болған. Бұл қасиетті жерде Шыңғыс ханның ордасы болған және оның мұрагері сайланған. Осындай қасиетті жерде орын алған қандайда болсын маңызды іш шара жайлы ешқандай ақпарат, жазба деректерде жоқ болуы мүмкін емес. Ұлы құрылтай сол жылы болмағанына Құбылай ханның 1264-ші жылы (тышқан жылы) наурыздың 27 - қыркүйектің 22 аралығында өзінің жазғы резиденциясы Шанг-туда болғаны дәлел. Хунг осы дәлелге тоқтасада Құбылай хан Хөдөө аралда өзінің бауыры Арықбұғамен бейбітшілік келісімге келу үшін ұйымдастырылған, бірақта жазылмаған жасырын құрылтайға шілденің 25 – тамыздың 22 аралығында қатысқан болуы мүмкін. Бұл ойыда жоққа шығарылған себебі жазбаларда 1264-ші жылы 7-і қыркүйекте Арықбұға және оның соңыннан ерушілері Құбылай ханның жазғы ордасы Шанг-туға келіп бас игені жайлы жазылған және бұл оқиға орын алғаны мұқият жазылған.

Жоғарыда келтірілген теориялар және соңғы Хунг пен Ледиардтың пікірлердің жиыны күмән тудырады. Осыларға негізделе келе Игорь де Рахевильц төмендегідей қортындыға келген. «Біріншіде 1240, 1252 және 1264 жылдары ұлы құрылтай болғаны жайлы Юань – шида ешқандай ақпарат жоқ. Екіншіде 282-ші тараушада жазылған Хөдөө аралда тышқан жылы Үгедейді таққа отырған ұлы құрылтай, Дин Цян жоғарыда айтып өткендей 1228-ші жылы шілде

айында өткен. Үшіншіде «Cinggis-qahan-u huja'ur» (Шыңғыс ханның ата тегі) жайлы тарау оның 1227-ші доңыз жылы “тәңірге көтерілді” дегенімен аяқталған. Төртіншіде, Үгедей хан жайлы жазылған 269–281-ші тараушалар Шыңғыс хан қайтыс болғаннан кейін 1258-ші жылы Минг кезеңінде Шыңғыс ханның ата тегіне қосылып жазылған. Бесіншіде, 282-ші тарауша «Шыңғыс ханның ата тегінен» алынып кітаптың аяғына көшіріліп жазылған» [4, 1936.].

Оған қоса «МҚШ-де» - «Шыңғыс ханның ата-тегі» 1-268 тараушалар 1228-ші жылы жазылған болса Хунг пен Груссет меңзеген тараушалар оның кейінен жазылған екенін көрсетпей ма? - деген сұрақ туындайды. Бұл сұрақтың жауабы, теориялардың бәрі 1228-ші тышқан жылын меңзеп тұрған ақпараттар «МҚШ-дегі» Үгедей ханға байланысты жазылған тараулар және Шыңғыс хан жайлы жазылған 247 және 255-ші екі тараушаға негізделген ақпараттар. Жоғарыда Игорь де Рахевильц көрсеткендей Үгедей ханға байланысты жазылған тараушалар кейірек 1258-ші жылы жазылған ал 247 және 255-ші тараушалардағы ақпаратты жоққа шығаруға тура келеді. Бұл екі тараудағы ақпараттың зерттеуге ешқандай кедергі болмайтынына көз жеткізуге болады.

Ал 247-ші тараушадағы Сюнь-де-фуға келетін болсақ Хунгтың келтірген дәлелі сенімсіз. Бұл жердің Сюнь-де-фу атауы өзгертілмес бұрын 1230-ші жылдан бұрын белгілі болған. Сюнь-де-фу атауы Р'eng Тауа-ның тапсырған есебі Hei-Ta shih-lueh-де жазылған [4, 1966.]. Р'eng-тің моңғолдардың билігі астында болған Солтүстік Қытайға 1232 жылы арнайы тапсырмамен жорық жасаған, бірақта қазіргі кездегі Hei-Ta shih-lueh мәтіні 1237 жылы тәмәмданған. Демек Hsu T'ing болса Р'eng тің жазған мәтініне өзгерту жасамағанына сүйене 1232 жылы Сюнь-де-фу мекеннің сол кездегі атауы болғанына күмән келтіре алмаймыз.

Ал 255-ші тараушаға келітін болсақ. Пеллиот айтуынша бұл тараушадан, болу тиісті оқиғаны алдын ала біліп жазған деп айтуға келмейтіннің және Төленің хан тағына деген талпынысын 1227-1229 жылы өткен ұлы құрылтайда байқалғанын айтқан. Қытай және парсы деректерінде Үгедейді және Төлені хан тағына сайлауда қолдаушыл топтар арасында түсініспеушілік болған. Ежелден қара шыңырақ иесі ретінде үйдің кенже ұл баласы болған. Дегенменде Төле сол жолы хан тағына отыра алмаған, оның ұрпағы, Гүйік хан қайтыс болғаннан кейін хан тағына отырған. Осының бәріне негізделе келе Игорь де Рахевильц жазуы бойынша 247 және 255-ші тараушаларда келтірілген ақпарат «МҚШ» 1252 жылы немесе одан кейін жазылған деген теорияны жақтауға келмейді. [4, 197 б.]

Қорытындылай келе «МҚШ» нақты жазылған уақыты жайлы алуан теориялардың ішінде шыныменде ойға сыйатындары бар. Дегеніменде алғашқы түп нұсқа табылған жағдайда физико-химиялық тәсіл, радио көміртегі талдау арқылы немесе Шыңғысхан жайлы жазылған тарауларды Үгедей хан жайлы жазылған тарауларға салыстырмалы зерттеу жасау арқылы көптеген сұрақтарға жауап табуға болады. Дегенменде ғалымдар әлі күнге дейін ортақ шешімге келмеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Моңғолдың құпия шежіресі. Екінші басылым. // Мағауи Сұлтанияұлы аудармасы. – Алматы: Өнер, 2009. – 206-б.
2. Монголын нууц товчоо // Улаанбаатр: Улсын ХГ, 1990. – 254-х.
3. The Secret History of Mogols // Urunge Onon translation. –London: 2001. – 279 p.
4. Igor de Rachewiltz. Some remarks on the dating of the SHM // Monumento Serica. – 1965. – vol. 24. – 185-206 pp.
5. Christopher P. Atwood. The date of the “Secret history of the Mongols” reconsidered. // Journal of Song-Yuan Studies. –№. 37, 2007. –1-48 pp.

МАЗМҰНЫ

Атығаев Н. МОҒҰЛДАРДЫҢ ИСЛАМДЫ ҚАБЫЛДАУЫ (МЫРЗА МҰХАММЕД ХАЙДАРДЫҢ «ТАРИХ-И РАШИДИ» МӘЛІМЕТТЕРІ БОЙЫНША).....	8
Бейсеғұлова А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРАШАЙ ЖӘНЕ БАЛҚАР ЭТНОСЫНЫҢ САНЫ МЕН ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ОРНАЛАСУЫ.....	16
Бейсенов А. САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Жұмабекова Г., Базарбаева Г. САҚ ДӘУІРІНДЕГІ САРЫАРҚА ТАЙПАЛАРЫНЫҢ КӨРКЕМ МӘДЕНИЕТІ.....	32
Белоус Г.С. О.А. ШКАПСКИЙ ХІХ ҒАСЫРДЫҢ АЯҒЫ МЕН ХХ ҒАСЫРДЫҢ БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ДАЛАСЫНДАҒЫ АГРАРЛЫҚ САЯСАТ ТУРАЛЫ.....	37
Досанова Р.Ш. Н.Ә. НАЗАРБАЕВ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ИДЕЯСЫНЫҢ ГЕНЕРАТОРЫ.....	50
Досанова Р.Ш. ҰЛТТЫҚ ИДЕЯ «МӘҢГІЛІК ЕЛ» ЖӘНЕ ОНЫҢ ИНСТИТУЦИОНАЛДЫҚ РЕФОРМА БОЙЫНША ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ.....	56
Есімова Ж.Қ. ТЫҢ ИГЕРУ КЕЗЕҢІНДЕ ҚОС ТІЛ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕР.....	60
Есімова Ж.Қ. АЛҒАШҚЫ ТЫҢ ИГЕРУШІЛЕРДІҢ МӘДЕНИ-ТҮРМЫСТЫҚ ЖАҒДАЙЫ.....	74
Жеңіс Ж., А. Дияб Н. ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАН МЕН ШЫҒАНАҚ ЕЛДЕРІМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫНДАҒЫ РОЛІ.....	85
Жеңіс Ж., М. Атик Султан К. ТӘУЕЛСІЗДІК АЛҒАННАН СОҒҒЫ ИРАНЫҢ ҚАЗАҚСТАНҒА РУХАНИ-МӘДЕНИ БЫҚПАЛЫ ...	91
Иембекова М.О. СИРИЯДАҒЫ ҚАҚТЫҒЫСТЫ РЕТТЕУ БАҒЫТЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯ ЖӘНЕ ОҒАН ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАТЫСЫ.....	97
Исламбекқызы Ж. ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ ЖАЛАҒАШ АУДАНЫНА 1960-ШЫ ЖЫЛДАРЫ ҚОНЫС АУДАРҒАН ОТБАСЫЛАР.....	105
Исова Л.Т. ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯЛЫҚТЫҢ ГЕОСАЯСИ ӨЛШЕМДЕРІ.....	110
Исова Л.Т. ҚАЗІРГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ЖАҢА КЕЗЕҢДІК ЖҮЙЕСІ ҚАРСАҢЫНДАҒЫ СОЛТҮСТІК АФРИКА МЕН ТАЯУ ШЫҒЫС МЕМЛЕКЕТТЕРІ.....	119
Исова Л.Т. СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127
Калемшариев Е. «МОҢҒОЛ ҚҰПИЯ ШЕЖІРЕСІ» ЖАЗЫЛҒАН УАҚЫТЫ ЖАЙЛЫ ҒАЛЫМДАРДЫҢ ПІКІР ТАЛАСТАРЫ.....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. ҚАЗАҚТАР МЕН ЖАПОНДАРДЫҢ ҰЛТТЫҚ ДҮНИЕТАНЫМЫНДАҒЫ БЫРЫМ-ТИЙІМ, РӘМІЗДЕР, СЕМИОТИКАЛЫҚ ТАЛДАУ.....	141
Картаева Т.Е. ТАРИХИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ ФОТОДЕРЕКТЕРДІҢ ТАРИХИ-МӘДЕНИ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	146

Қилыбаева П.Қ. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ҚАЗІРГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	155
Қилыбаева П.Қ., Нұрсұлтанова Л.Н. ОРТАЛЫҚ АЗИЯ АЙМАҒЫНДАҒЫ СУ МӘСЕЛЕСІ: САЯСИ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ...	163
Күзембаева Ә.Б., Байкушикова Г.С. ИЗРАИЛЬДІК ЛОББИЗМНІҢ АҚШ-ТЫҢ СЫРТҚЫ САЯСИ БАҒЫТЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ЫҚПАЛЫ ЖӨНІНДЕ.....	172
Күзембай С.А. АБЫЛАЙ ХАН – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ АЗАТТЫҒЫНЫҢ СИМВОЛЫ («МӘҢГІЛІК ЕЛ» ҰЛТТЫҚ ИДЕЯСЫ МӘСЕЛЕСІ АЯСЫНДА).....	178
Құрманбаева Қ.С. САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІНГЕ ҰШЫРАҒАНДАРДЫҢ АРЫЗ-ШАҒЫМДАРЫ ТАРИХИ ДЕРЕК РЕТІНДЕ (XX ғ. 20-30 жж.).....	185
Мақашева К.Н., Сейдахметова А.А. ОҢТҮСТІК АФРИКА РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АПАРТЕИД ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ САЯСАТ МӘСЕЛЕСІ ЖӨНІНДЕ.....	190
Мақашева К.Н. ҚАЗАҚСТАН-ФРАНЦИЯ: ХХІ ҒАСЫРДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕРІКТЕСТІК ЖӨНІНДЕГІ МӘСЕЛЕДЕ.....	200
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. ДАЛАЛЫҚ ЭТНОГРАФИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	209
Мурзаходжаев Қ.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖӘДИДТІК ҚОЗҒАЛЫСТЫҢ ТАРИХНАМАСЫ.....	217
Нұрғазықызы Д. ЗИЯТ ШӘКӘРІМҰЛЫНЫҢ ТҰЛҒАЛЫҚ КЕЛБЕТІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА ЫҚПАЛ ЕТКЕН ФАКТОРЛАР.....	226
Рахимова А.А. СЕМЕЙ ҚЫЗДАР ПРОГИМНАЗИЯ МЕН ГИМНАЗИЯСЫНЫҢ ТАРИХЫНАН (1856-1917ж.ж.).....	235
Серікқызы А. ХІХ-ХХ ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ҒЫЛЫМИ ЖӘНЕ МӘДЕНИ-АҒАРТУШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТІ	247
Хайрулдаева А. ХІХ ҒАСЫРДЫҢ БІРІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ХИУА ЖӘНЕ ҚОҚАН ХАНДЫҚТАРЫМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ ТУРАЛЫ ЖЫРАУЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДА.....	253
Хорват В. ОРТАЛЫҚ АЗИЯНЫҢ АРЖАН ТИПТЕС ҚОРҒАНДАРЫН ЗЕРТТЕУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	260
Шалагин А.В. IV-XII ҒАСЫРЛАРДА ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕН ҚАЗАҚСТАНДА ХРИСТИАНДЫҚТЫҢ ЕНУІ ТУРАЛЫ ТАРИХИ КӨЗДЕРІ (КЕЙІНГІ АНТИКАЛЫҚ КЕЗЕҢ, ОРТАҒАСЫРЛАР).....	271

СОДЕРЖАНИЕ

Атыгаев Н. ИСЛАМИЗАЦИЯ МОГУЛОВ (ПО СВЕДЕНИЯМ «ТАРИХ-И РАШИДИ»МИРЗА МУХАММАД ХАЙДАРА).....	8
Бейсегулова А. ЧИСЛЕННОСТЬ И ГЕОГРАФИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КАРАЧАЕВСКОГО И БАЛКАРСКОГО ЭТНОСА В КАЗАХСТАНЕ.....	16
Бейсенов А. САРЫАРҚА – КӨНЕ МӘДЕНИЕТ ӨЛКЕСІ.....	25
Бейсенов А., Джумабекова Г., Базарбаева Г. ХУДОЖЕСТВЕННАЯ КУЛЬТУРА НАСЕЛЕНИЯ САРЫАРКИ В ЭПОХУ САКОВ.....	32
Белоус Г.С. О.А. ШКАПСКИЙ ОБ АГРАРНОЙ ПОЛИТИКЕ В КАЗАХСКОЙ СТЕПИ В КОНЦЕ XIX – НАЧАЛЕ XX ВВ.....	37
Досанова Р.Ш. Н.А. НАЗАРБАЕВ ГЕНЕРАТОР ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ».....	50
Досанова Р.Ш. НАЦИОНАЛЬНАЯ ИДЕЯ "МӘҢГІЛІК ЕЛ" И ЕЕ РЕАЛИЗАЦИЯ ПО ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ РЕФОРМЕ.....	56
Есимова Ж.К. ЭТНОЯЗЫКОВЫЕ ПРОЦЕССЫ В УСЛОВИЯХ ДВУЯЗЫЧИЯ В ПЕРИОД ЦЕЛИНЫ.....	60
Есимова Ж.К. КУЛЬТУРНО-БЫТОВЫЕ УСЛОВИЯ ЖИЗНИ ПЕРВОЦЕЛИННИКОВ.....	74
Женис Ж., А. Дияб Н. РОЛЬ ИРАНА В ОТНОШЕНИЯХ КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ЗАЛИВА: ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	85
Женис Ж., М. Атик Султан К. ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЫЕ ВЛИЯНИЕ ИРАНА В КАЗАХСТАН ПОСЛЕ НЕЗАВИСИМОСТИ.....	91
Иембекова М.О. ДИПЛОМАТИЧЕСКОЕ УРЕГУЛИРОВАНИЕ КОНФЛИКТА В СИРИИ И УЧАСТИЕ В НЕМ КАЗАХСТАНА.....	97
Исламбеккызы Ж. ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ В ДЖАЛАГАШСКИЙ РАЙОН КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ В 1960 ГОДАХ.....	105
Исова Л.Т. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ ЕВРАЗИЙСТВА В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	110
Исова Л.Т. ГОСУДАРСТВА СЕВЕРНОЙ АФРИКИ И БЛИЖНЕГО ВОСТОКА НАКАНУНЕ НОВОЙ ПЕРИОДИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ.....	119
Исова Л.Т. СЫРТҚЫ САЯСАТТАҒЫ ҚАЗАҚ-МОҢҒОЛ ҚАТЫНАСТАРЫНЫҢ БАСЫМ-БАҒЫТТАРЫ.....	127
Калемшариев Е. ТЕОРИЙ УЧЁНЫХ О ВРЕМЕНИ СОСЛОВИЯ «СОКРОВЕННОГО СКАЗАНИЯ МОНГОЛОВ».....	136
Камалов А.К., Сауданбекова Ш.Т. СУЕВЕРИЯ И ОБЫЧАЙ В НАЦИОНАЛЬНОМ МИРОВОЗРЕНИИ КАЗАХОВ И ЯПОНЦЕВ. СЕМИОТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	141
Картаева Т.Е. ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЕ ЗНАЧЕНИЯ ФОТОИСТОЧНИКОВ В ИСТОРИЧЕСКОМ ИССЛЕДОВАНИИ.....	146
Килыбаева П.К. МЕЖКУЛЬТУРНОЕ РАЗВИТИЕ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ.....	155

Килыбаева П.К., Нурсултанова Л.Н. ПРОБЛЕМА ВОДНЫХ РЕСУРСОВ В РЕГИОНЕ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ: СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ.....	163
Кузембаева А.Б., Байкушикова Г.С. К ВОПРОСУ О ВЛИЯНИИ ИЗРАИЛЬСКОГО ЛОББИ В ФОРМИРОВАНИИ ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКОГО КУРСА США.....	172
Кузембай С.А. АБЛАЙ ХАН – СИМВОЛ СВОБОДЫ КАЗАХСКОГО НАРОДА (К ПРОБЛЕМЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕИ «МӘҢГІЛІК ЕЛ»).....	178
Курманбаева К.С. ЖАЛОБЫ-ЗАЯВЛЕНИЯ ПОЛИТИЧЕСКИХ РЕПРЕССИЙ КАК ИСТОРИЧЕСКИЙ ИСТОЧНИК (20-30- ЕГ. XX В.).....	185
Макашева К.Н., Сейдахметова А.А. К ВОПРОСУ ПОЛИТИКИ ЮЖНО-АФРИКАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ В УСЛОВИЯХ АПАРТЕИДА...	190
Макашева К.Н. КАЗАХСТАН-ФРАНЦИЯ: К ВОПРОСУ О СТРАТЕГИЧЕСКОМ ПАРТНЕРСТВЕ В XXI ВЕКЕ.....	200
Мейрманова Г.А., Жандыбаева С.С. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОЛЕВОЙ ЭТНОГРАФИИ.....	209
Мурзаходжаев К.М. ИСТОРИОГРАФИЯ ДЖАДИДСКОГО ДВИЖЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	217
Нургазы Д. ФАКТОРЫ, ПОВЛИЯВШИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЛИЧНОСТИ ЗИЯТА ШАКАРИМУЛЫ.....	226
Рахимова А.А. ИЗ ИСТОРИИ СЕМИПАЛАТИНСКОЙ ЖЕНСКАЯ ПРОГИМНАЗИИ И ГИМНАЗИИ (1856 – 1917 ГГ.).....	235
Сериккызы А. НАУЧНАЯ И КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ XIX-XX ВЕКА.....	247
Хайрулдаева А. ОТНОШЕНИЯ КАЗАХОВ С ХИВИНСКИМ И КОКАНДСКИМ ХАНСТВАМИ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА В ТВОРЧЕСТВЕ ЖЫРАУ.....	253
Хорват В. ВОПРОСЫ ИССЛЕДОВАНИЯ КУРГАНОВ АРЖАНСКОГО ТИПА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	260
Шалагин А.В. ИСТОРИЧЕСКИЕ ИСТОЧНИКИ ПО ВОПРОСУ ПРОНИКНОВЕНИЯ ХРИСТИАНСТВА В ЦЕНТРАЛЬНУЮ АЗИЮ И В КАЗАХСТАН В IV-XII ВЕКАХ (ПОЗДНЯЯ АНТИКА, СРЕДНИЕ ВЕКА).....	271

CONTENTS

Atygaev N. THE ISLAMIZATION OF MOGHULS (ACCORDING TO MIRZA MUHAMMAD HAIDAR'S «TARIKH-I RASHIDI»)	8
Beysegulova A. NUMBER AND GEOGRAPHICAL LOCATION OF KARACHAY AND BALKAR ETHNIC GROUPS IN KAZAKHSTAN	16
Beisenov A. SARYARKA - LAND OF ANCIENT CULTURE	25
Beisenov A., Jumabekova G., Bazarbayeva G. THE ART OF THE SARYARKA IN THE SAKA EPOCH	32
Belous G.S. O.A. SHKAPSKY ABOUT AGRARIAN POLICY IN THE KAZAKH STEPPE AT THE END OF XIX – THE BEGINNING OF THE XXTH CENTURIES	37
Dosanova Sh.R. N.A. NAZARBAYEV GENERATOR OF THE IDEA "MANGILIK EL"	50
Dosanova Sh.R. THE NATIONAL IDEA "MANGILIK EL" AND ITS IMPLEMENTATION ON INSTITUTIONAL REFORM	56
Esimova K.Zh. ETHNO-LINGUISTIC PROCESSES IN THE CONDITIONS OF BILING IN THE PERIOD OF GOALINE	60
Esimova K.Zh. CULTURAL-CONDITIONAL CONDITIONS OF LIFE OF THE FIRST CHERRES	74
Zhengis Zh., A. Dyab N. THE ROLE OF IRAN IN RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE GULF COUNTRIES: HISTORICAL ANALYSIS	85
Zhengis Zh., M. Atik Sultan K. SPIRITUAL-CULTURAL INFLUENCE OF IRAN TO KAZAKHSTAN AFTER PURCHASING INDEPENDENCE	91
Iembekova M.O. DIPLOMATIC SETTLEMENT OF THE CONFLICT IN SYRIA AND THE PARTICIPATION OF KAZAKHSTAN	97
Islambekkyzy Zh. SETTLERS IN THE DZHALAGASH REGION OF THE KYZYLORDA IN THE 1960TH YEARS	105
Issova T.L. GEOPOLITICAL MEASUREMENTS OF EURASIANS' IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	110
Issova T.L. THE STATES OF NORTH AFRICA AND THE MIDDLE EAST ON THE EVE OF NEW PERIODIC SYSTEM OF THE MODERN INTERNATIONAL RELATIONS	119
Issova T.L. PRIORITY THE DIRECTIONS OF THE KAZAKH-MONGOLIAN RELATIONS IN FOREIGN POLICY	127
Kalemshariv Y. SCIENTISTS THEORIES ON THE TIME OF COMPOSITION OF THE "SECRET HISTORY OF MONGOLS"	136
Kamalov A.K., Saudanbekov Sh.T. THE RITUAL CULTURE OF KAZAKH AND JAPANESE IN NATIONAL WORLDVIEWS. SEMIOTIC ANALYZE	141

Kartaeva E.T. HISTORICAL AND CULTURAL SIGNIFICANCE OF PHOTOGRAPHIC SOURCES IN HISTORICAL RESEARCH.....	146
Kilybaeva P.K. INTERCULTURAL DEVELOPMENT IN CENTRAL ASIA AT THE PRESENT STAGE.....	155
Kilybaeva P.K., Nursultanova L.N. THE PROBLEM OF WATER RESOURCES IN CENTRAL ASIAN REGION: SOCIO-ECONOMIC ASPECTS.....	163
Kuzembayeva B.A., Baikushikova S.G. INFLUENCE OF THE ISRAEL LOBBY IN SHAPING US FOREIGN POLICY.....	172
Kuzembay S.A. ABLAI KHAN - A SYMBOL OF FREEDOM OF THE KAZAKH PEOPLE(TO THE PROBLEM OF NATIONAL IDEA "MANGILIK EL").....	178
Kurmanbayeva S.K. COMPLAINTS-APPLICATIONS OF POLITICAL REPRESSION AS A HISTORICAL SOURCE(20-30YEARS OF XXCENTURY).....	185
Makasheva N.K., Seidakhmetova A.A. TO THE QUESTION OF THE POLICY OF THE SOUTH AFRICAN REPUBLIC IN THE CONDITIONS OF APARTHEID.....	190
Makasheva N.K. KAZAKHSTAN-FRANCE: TO A QUESTION OF STRATEGIC PARTNERSHIP IN XXI A CENTURY.....	200
Meirmanova A.G., Zhandibaeva S.S. RELEVANCE AGAINST CYBERCRIME.....	209
Murzakhodzhayev M.K. HISTORIOGRAPHY OF THE JADID`S MOVEMENT IN KAZAKHSTAN.....	217
Nurgazy D. THE FACTORS THAT AFFECTED THE FORMATION OF ZIYAT SHAKARIMULY`S PERSONALITY.....	226
Rakhimova A.A. FROM THE HISTORY OF THE SEMIPALATINSK FEMALE PROGYMNASIUM AND GYMNASIUM (1856 – 1917).....	235
Serikqyzy A. SCIENTIFIC AND CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF THE KAZAKH INTELLECTUALS OF THE XIX-XX CENTURY.....	247
Khairuldaeva A. RELATIONS OF THE KAZAKHS WITH THE KHIVA AND KOKAND KHANATES IN THE FIRST HALF OF THE XIX CENTURY IN THE ART OF ZHYRAU.....	253
Horvath V. PROBLEMS OF THE RESEARCH OF THE KURGANS OF ARZHAN-TYPE OF CENTRAL ASIA.....	260
Shalagin A.B. HISTORICAL SOURCES ON THE PENETRATION OF CHRISTIANITY INTO CENTRAL ASIA AND KAZAKHSTAN IN THE IV-XII CENTURIES(LATE ANTIQUITY, MIDDLE AGES).....	271

EDU.E-HISTORY.KZ

Электрондық ғылыми журналы
2017. 2(10)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.06.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй